

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
PHTHISI PULMONALI.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORATUS.

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit

THOMAS SHADWELL,
HIBERNUS,

Soc. Phys.-Chir. Edin. Soc. Honor.

Cui comes est macies, cum lenta febre, feroque
Ulcere pulmonis, genus insuperabile morbi. FRANC. PORT.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M, DCC, LXXIX.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

PHTHISI PULMONALI.

NULLUS morbus, quo unquam corpus humanum laborat, majorem, quam phthisis, a nobis attentionem meretur. Hisce enim regionibus frequenter apud populos, prae aliis, grassatur, et dira strage eos, propter pulchritudinem, ingenuitatem, et mentis dotes insignes, praecipue infestat. Multae computationes, diversis temporibus institutae, effectus hujus morbi lethiferos clare evincunt; namque, anni tempore, incolarum hujus insulae 25000 e medio tollere fertur. Natura ejus maligna,

A

curatio

2 DE PHTHISI PULMONALI.

curatio difficilis, et frequens aggressio, nos ad eam investigandam, et impetum refracnandum, excitarent. In hoc tentamine, opinioniones et doctrinas aliorum enumeravimus, et ex auctoribus optimis observationes, quae nixibus et investigationibus futuris campum praebeant, excerpimus. Nunc vero ut rem ipsam aggrediamur.

HISTORIA MORBI.

Tempore vernali, et autumnii finem versus, maxime exitialem existere phthisin pleurumque invenitur. Homines etiam, ab vitae anno decimo sexto ad tricesimum usque sextum, huic morbo praecipue obnoxii. Tussi ficca, haemoptysi saepe vero comitante, in universum inchoat. Spirandi difficultas adversus clavum ascensu, aut corporis exercitatione violenta multum exacerbata, adjungitur. Depressio circa praecordia perceptio, et systematis nervosi irritabilitas

tabilitas magna sese manifestant. Per aliquod temporis, symptomatis his adhuc durantibus, dolor vehemens, fixus, cum tussi, et in latus affectum decumbendo auctus, cibi inappetentia, ore sapor falsus, per saepe vomitus, et sexu foemineo menses suppressi, sequuntur. Nunc febris hectica aggreditur, incrementum bis indies patitur, unum meridiem circiter, alterum post prioris finem, et gradatim ad horam secundam ingravescens; manefudore per caput, collum, et pectus erumpente, et tandem ad caeteras corporis partes propagato, inultum levatur aegrotus. Sedimentum aequo grandius urina deponit, et per totum morbi cursum color rubicundior invenitur. Pulsus frequens est et parvus; ante hecticam vero, plerumque regularis evadit. Genae rubore circumscripto, praesertim post cibum sumptum, gaudent; aliae faciei partes eodem tempore pallidae, somnus turbatur, pedum plantae et manuum volae, post exacerbationem matutinam, caloris sensu multum afficiuntur. Hujus febris incrementum

4 DE PHTHISI PULMONALI.

mentum capitis dolore, delirio, vel mentis virium vitio, raro necitur; multum vero tabescit aeger; excreatio, primo morbi stadio, si ulla, parva tantum est, sanguine saepe tineta, gustui aliquando falsa vel adipi similis, purulenta et odore foetida, libere et copiose pulmonibus eliminata, respirationi magnum levamen affert. Oculorum tunica conjunctiva transparens fit, vasa omnino conspectu latent. Lingua munda et rubra apparet; omnia alia symptomata nunc in pejora ruunt. Fati vero impendentis nec conscius nec timidus ille patiens videtur. Febris constantior et acerbior evadit; corpus consumunt sudores liquefacientes. Partes superiores caloris violenti sensu tentantur, et versus auroram, nocte sudoribus profusis peracta, angore et inquietudine laborat. Nunc materia pulmonibus expulsa tam foedam et acrem induit naturam, ut aphthas etiam inducat. Facilior jam eo latere decubitus, quo difficilior antea. Oculi pristinam plenitudinem amittunt, et intra orbita deprimuntur. Capilli

nunc

nunc defluunt; per totum corpus pruritus et pustulae aquosae sequuntur, ungues curvantur, crura fiunt oedematosa, facies, ut dicitur, Hippocratica, et diarrhoea liquefaciens, miserimi aerumnis finem ponit. Aliquando ante mortem delirat paululum aeger; plerumque vero mentis vires, etiam ad spiritum supremum, retinentur. Symptomata supra memorata diversis historiis temporis diversas partes percurrunt; plerumque aestate tolluntur, dum vere iterum revertunt, annorum duorum vel trium periodo, versus veris finem vel aestate incipiente, e medio hominem eripiunt*.

Aliquando vomicae, materia purulenta repletae, ejectae, morbo faustum eventum ponunt. Aliquando etiam, quamvis rarissime, urina purulenta, magna excreta copia, vel metastasi materiei morbosae ad extremitates, sub forma ulcerum, morbus feliciter judicatur †.

D E-

* Cullen's First Lines, par. 863.

† Greg. Lect. on the Pract. de Phthisi.

D E F I N I T I O.

Expectoratio pulmonibus puris, vel materiae purulentae, cum febre hectica*.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Labem haereditariam hujus morbi causam esse creberrimam, experientia docet. Haec vero non sanguinis et fluidorum acrimonia, sed forma peculiari, pectore angusto, scil. humeris elevatis, et collo praelongo, originem ducit.

Homines temperamento molli tenero praediti, corpore procero, et ex anno octo-decimo ad tricesimum quintum vitam degentes, ante alios phthisi corripuntur. Hoc tempore sanguis majore quantitate ad pulmones mittitur, praesertim vero, si temperamento

* Cullen's First Lines, par. 715.

ramento gaudeant cholericofanguineo, mentis commotionibus fint obnoxii, aut exercitatione nimia utantur; his enim circulatio per pulmones multum augetur, venae cordi fanguinem tempore jufto haud reddunt; inde omnia mala ex rupturis, effufione, et obftructione timenda fequantur.

Huic morbo praedispositi vocem acutam ftridulam, (ex angufta thoracis forma forfan orientem), habere notantur.

Ante omnes vero caufas, vel res praedisponentes, frequentiffima et potentiffima longe eminet labes fcerophulofa; hoc fortaffe opinioni, quod phthifis fit haereditaria, ortum dedit, et ita re vera exiftit, quatenus cum fcerophula, morbo ab omnibus fcriptoribus quafi haereditario fpectato, neftitur.

Morbus hifce regionibus faepius quam in aliis (fortaffe propter illum inter foeminas thorace nexili utendi, et infantem tenebram veftimentis arctis implicandi, morem) exitialem, fe magna ex parte oftendat; aetatis illo tempore offa ullae impreffioni recipiendae funt magis apta; igitur, non tantum

8 DE PHTHISI PULMONALI.

tum thorax coarctatur, sed etiam pravitas, per vitam mansura, formatur.

CAUSÆ OCCASIONALES.

Inter has primo de catarrho loquemur. Hic per longum tempus protractus phthisin, sanguinis fluentem in pulmones nimis determinando, inducere possit. De hoc vero dubitandi locus restat; saepius namque catarrhus nil nisi causae fixae symptoma evadit. Forsan, quod aliquando diuturne perdurans etiam ipsam phthisin induceret, tuto credamus, et in pluribus casibus, ubi tale accidisse putandum fuit, catarrhus pro causa excitante, sanguinis molem aequo grandiorum pulmonibus congerendo, et sic statum inflammationis excitando, et deinceps tuberculorum, antea latentium, suppurationem solum ageret; namque phthisicorum dissectio, quorum corporibus tubercula plerumque inveniuntur, et eorum qui huic morbo praecipue sunt obnoxii, diatheseos scrophulosa

lofae tam manifesta habebant indicia, ut opinionem saltem probabilem redderent.

Morbum excitare possit asthma spasmodicum, et eodem modo ac catarrhus ageret.

Morbilli et alii pectoris morbi inflammatorii pueros aggressi, saepe phthisi, ut credimus, catarrho similes, originem praebent. Namque irritatione, quam pulmonibus supeditant, suppuratio cito induci potest, vel saltem inflammatio tuberculorum, ea frigoris potestati, si modo intempestive periculo objiatur aeger, magis sensibilia reddens.

Pulmonum vulnera pro phthiseos causa enumerari possunt, materia ab iis erumpente cohibita et absorpta.

Evacuationum suppressio, maribus haemorrhoidum, foeminis catameniorum, ulcerum, vel cutis eruptionum exsiccatio imprudens, plethoram et diathesin phlogisticam hoc, et modo praedispositionem (aliter per vitam innocuam mansuram), instigantes, inducerent.

B Caloris

Caloris et frigoris viciffitudines multum ad morbum formandum afferunt; prior corpus calefacit, et, tunc, frigore admoto, vafa externa contrahuntur, et materia perfpirabilis, corpore expellenda, in viscera, et praefertim in pulmones, rejicitur.

Diaetae culpa, veluti liquorum fpirituoforum abufus, multum ad morbum fpectant.

Calculi, corporibus extraneis formati, pulmonibus reperti funt; et Profeflor noster cl. Cullenus morbum inter eos, qui linum carpunt, vel molendo verfantur, frequentiffimum notavit; corpuscula aëre volitantia infpirant, quae pulmonibus recepta obftructions creant.

Haemoptifis viam ulcerationi pandit, et etiam ulceratione amota, quae his ut in aliis vulneribus eveniat, fanguis in pulmones effufus, non ex toto ejeftus, in cellulis maneat, retentione putridus et acris vertatur, partes vicinas erodat, et fic ulcus mali moris inducatur.

Inter alias hujus morbi caufas, ulcus, inflammationis pneumonicae, &c. fequela, auctoribus

auctoribus plerisque enumeratur. Multi hanc rejiciunt, et in perpaucis exemplis evenire, et etiam in his diathesin scrophulofam causam latentem fuisse, asserere audent. Causae vero supra relatae nullam alicujus momenti objectionem, neque cur de obscuris conjecturas, una tam manifesta et conspicua, qualis suppuratio ex inflammatione, vulneribus, &c. sese praebente, formemus, omnino cernimus. Sed objectiones ipsas sigillatim spectemus. Primo, nullam rationem cur ulcera non tam cito in pulmonibus ac in aliis locis mederi, aut cur tam exitialem et malam induant naturam, reddi possunt, asserunt. Huic agitationem pulmonum assiduam, et aëris accessum, causas esse respondendum. Contra vero, ulcera in pulmonibus, pneumoniae sequelae, facilia ad sanandum saepe inventa fuisse, et secundo vulnera canibus inflicta, nulla cura ad aërem externum depellendum adhibita, cito conglutinari arguunt. Hisce affirmantibus pulmonum ulcera, ex inflammatione, vulneribus, &c. orientia, hoc vel illo casu

casu sanata fuisse, nequaquam exempla pauca nobis regulam generalem depromendi potestatem concedere respondemus; quia vulnus in quibusdam, sub rebus fecundis inflictum, cito ad sanitatem redeat. Ita in omnibus vero, ut aequae eveniat concludere, fallacia est evidens. Quoad alterum argumentum, est notandum, quod, etiamsi in canibus, &c. ulcera aëri exposita sanescant, hominibus non ita accideret. Diversi enim homines magnopere constitutione discrepant; diversae igitur animalium species gradu multo majore. Ulla vero ex analogia ratiocinatione posthabita, quotidie humana specie exempla, ulcera aëri exposita perraro tam cito, ac ea, sub rebus diversis, mederi probantia, cernimus.

Naturae in pulmonibus ulcerum infanabilis causa etiam alia reddi potest. Materia initio blandissima et optime confecta, non vero liberam subeans evacuationem, acrimoniae et malignitatis gradum sibi magnum comparet. Postremo, inflammationis pneumonicae, in phthisin abeuntis, quae

quae vidimus exempla, ad concludendum sufficiunt, ulcerationem ex inflammatione, vulneribus, pneumonia, &c. inducta, diathesi scrophulosa exclusa, hunc morbum inducere posse.

Frequentissima causa hujus morbi scrophula existit; in phthisi namque corporibus defunctis cultro anatomico pulmonum tubercula invenimus, tuberculis scrophulosis magnopere similia; et praeterea aegrotos phthificos plerumque glandulis scrophulosis laborare, observatu est dignum.

Ex historiis diversis auctoribus enarratis, morbum aliquando esse contagiosum, concludere induceremur. Huic opinioni cedit Hoffmannus*, qui etiam alios hominibus ingeniosis memoratos casus citat. Hanc vero sententiam indagare, hujus opusculi limites transfret. Causas, ut nobis videtur, praecipuas remotas sic tradidimus, quae ratione pulmonum debilitatis, labis haereditariae, et aliorum viribus, nituntur.

CAUSA

* Vid. de Affect. Phthif. tom. 3.

CAUSA PROXIMA.

Causis praedisponentibus et occasionalibus supra narratis, nunc de causa proxima, qua magna ex parte fluit morbi medela, dicturi accedimus. Inter omnes, medicina versatos, causam proximam, praedisponentium et occasionalium coitu, formari conceditur. His igitur jamjam perpensis, opinionem proferre nostram magis fidenter possumus. Aliis igitur ab auctoribus diversis propositis, causis proximis posthabitis, unam tantum, quae nobis veritati magis consentanea videtur, ponemus. Causae praedisponentes plethoram systemate generant, et sanguinem pulmones versus praecipue mittunt. Causae occasionales has agere cogunt. Sanguis nunc nimis larga quantitate per pulmones propellitur, et per venas ad cor (ut antea diximus) satis cito non devehitur; exinde congestiones formantur, quae tubercula inducunt. Sed, quoniam casibus plerisque diathesi scrophulosa haec originem

originem debent, congestionibus facilius ulcerantur. Cum auctoribus quibusdam tuberculis causam ascribere proximam nolumus. Phthisin namque et suppurationem absque illis existere invenimus; et praeterea, ante phthiseos productionem, in vomicas, vel ulcus apertum, ea verti necesse est; igitur has vomicas vel ulcera pro causa hujus morbi proxima recipere animus jubet.

D I A G N O S I S.

Phthisin a catarrho noscere per saepe magna stipatur difficultate; pauci namque morbi, initio saltem, tam multum se invicem referunt. Verum tamen diagnoseos signa verisimillima monstrare, et aliquibus ab auctoribus propositis objicere, conemur. A catarrho phthisin, causis et praedispositioni diligenter incumbendo, optime fecerimus. Haemoptysis, pulmonum inflammatio, &c. plerumque phthisin antecedunt, et iis male formatis et labe scrophulosa praeditis,

praeditis, saepissime occurrit. Tussi sicca, astricta, sine frigore evidenter admoto oriente, et febre vacua, inchoat phthisis. Contra, catarrhus acutus defluxione plerumque incipit, febris cum gradu aliquo; et regimine antiphlogistico multum levatur. Diagnofis morbum hunc inter et catarrhum chronicum majore multo premitur difficultate. Tuffis vero ficca, astricta existens, dolor prope pectus et sternum fixus (catarrhus namque aevi est perbrevis) tubercula suspecta habeamus; et sententiae nostrae, dolentibus internis, firmiter haereamus. Num muscoli vel pulmones ipsi hos dolores patiuntur, satis probabiliter dijudicemus. Namque (observante Culleno *) “quando muscoli laborant, latere morbido decubitus est facilis, eorum actione minuta. Dolor etiam externe premendo augetur. Tuberculis formatis, dolor, quando aegrotus in latus affectum recumbit, fit acutior.” Tuffis, emaciatio, debilitas, pulsus frequens, celer,

* Clin. Lect.

celer, lateris dolor, labes haereditaria, vel corpus male formatum, sese quando comites praebent, tubercula ad phthisin fatalem festinantia merito timeamus.

Ab excreationis statu, diagnosis etiam est formanda; multis vero casibus, antequam ex hoc iudicium deducere possumus, phthisis per longum duravit: Igitur rebus supra memoratis incumbere necesse est. Quoad sputum purulentum, quo morbus existere satis evincitur, auctores ex mucositate distinguendi varios suppeditant modos. Horum praecipuos notabo. Mucum aqua leviolem esse, et exinde super ejus summitatem natare dicitur. Hujus vero fallacia clare patet; namque mucum urethrae, ventriculi, et etiam pulmonum, aëre vacuum, in aqua fundum petere invenitur. Praeterea, pus in pulmonibus quantitatem aëris acciperet, ita ut aequè ac mucus fluctuaret, et saepe ambo inter se intime misceantur.

Alia etiam signa sunt proposita. Pus quam mucus multo viscidius vocatur. Hic ex illo, multis vero casibus, parum discrepat,

etiam quod pus coloris fit viridis dicitur, hunc in catarrho communi observare licet. Quoad sputi saporem, multum ex aegroti gustus statu morbido pendet.

Lux huic rei magna, ab experimentis Domino Darwin institutis, affulsit, et multum ejus ingenuitati et diligentiae debemus: Omnes hic repetere circumstantias nimium temporis tereret, fusissime de hac re, in Thesi sua, disceptatur Dr Nankivell. Quod si sputum caustico lixivio aut acido vitriolico jungatur, et aqua tunc infundatur, pus cito fundum petit, et mistura turbida evadit; mucus vero supernatat, et nihil ad imum vasis deponit, liquore puro existente. Experimenta postea Doctore Duncan, et aliis, fausto cum eventu iterata fuerunt.

Febris vero hectica, genarum post cibum rubore, sudoribus nocturnis et emaciatione corporis, indicata, phthisin jam formatam esse, ultra dubium ponit.

In phthisi, aliquod auxilium lingua et oculorum species praebent. Prior hocce morbo

morbo miro modo est munda, et oculorum tunica conjunctiva coloris est cyaneo-albi; nullis vasis rubris sese, ut in sanitate, offerentibus. Morbum sed optime distingui- mus omnibus rebus mutuo collatis, quam separatim habitis.

RATIO SYMPTOMATUM.

Paucas tantum obervationes de sympto- matibus, quae naturae sunt generalis et majoris momenti, in mediam hic profer- re volumus. Loco vero priori rationem, cur morbus plerumque inter annum deci- mum sextum et tricesimum sextum acci- dit, reddamus. Hoc tempore natura, cor- pus jam oppugnare fluidorum vim satis va- lidum, nutrimento supplere nimium provi- da, plethoram per totam systema inducit; et quum experientia, diversis vitae annis, sanguinis diversas esse determinaciones in- venimus, ita hic evenit; etenim nunc san- guis erga pulmones magna copia mittitur; statu

statu infantili et juvenili ad caput fluit; hinc pueri convulsionibus et aliis nervosis morbis, et epistaxi, sunt obnoxii; senectute in visceribus abdominalibus praecipue abundat. Ex hoc igitur, cur nunc temporis pulmones congestionibus et haemoptysi laborent, causa est manifesta.

Tussis ex rebus pulmones irritantibus, naturam has expellere instigantibus, originem ducit.

Oppressio et respiratio difficilis, calculos, tubercula, &c. pulmones impletia, et eorum actionem liberam impediunt, procausis habent. Haec spirandi difficultas augeat vel inducat (si non adhuc adest) humerorum elationem; namque hocce statu aegroti thoracem et scapulas tam frequenter attollunt, ut pravam formam partes accipiant.

Febrem hecticam gignit materia purulenta, quae in pulmones effusa absorptione systema intrat, et cordi adhibita, id frequentius contrahere, et pulsum celerem formare, cogit.

Lateris dolor ex pulmonum ulceribus proveniat, et versus morbi stadium ultimum ingravescit, “propterea quod tunc pulmonis lobus, priore parte morbidus, forsan ex toto consumptus, haud omnino ageret; in principio vero satis valide officio fungatur, et aegroto in latus affectum recumbente, lobo altero et thoracis partibus premeretur*.”

Sudores liquifacientes faciunt febris hecticæ augmentationes; cutis status relaxatus et lecto cubitus aliquod conferant. Materia absorpta fluida tenuia reddit, et igitur corporis tabem gignit, expectoratio copiosa et adipis ex tela cellulari absorptio symbolam conferunt. Quod prior ageret manifeste ex observatione Cl. Culleni apparet, “Quod solidorum cohaesio sit diminuta, et lingua phthysicorum semper munda et rubra, mucus pectore eliminatus sedimento est expers, et saepe tam acridus, ut apthysis originem det, invenitur.” Ex pul-
* Cullen. Praelect. Clin.

pulmonum statu morbido etiam penderet, quo sanguificatio manca perficitur, quum perquam est probabile, hoc viscus ad sanguinem proprie formandum multum facere.

Diarrhoea magnam puris copiam absorptam pro causa agnoscit, quae in systema sanguiferum recepta intestina aggreditur, aut fortasse ex fluidis nimis tenuibus factis orire possit.

Sputum purulentum originem ex pulmonum suppuratione suam trahit.

PROGNOSIS.

Tametsi hic morbus plerumque sit exitialis, haud tamen omnino semper desperandum; et utrum eventus felix necne evadat, hisce symptomatis conjicere licet; nempe, ubi vires haud multum sunt fractae, respiratio haud laborat, digestio facilis, expectoratio libera nec foetida, et praecipue si febris hectica haud indies ingravescit; tunc

salus

salus aegri probabilis effiet; * et hoc solum praedicare possumus. Minus in ancipiti res sunt, si thorax haud aequo angustior, nec signa labis haereditariae aut scrophulosaefae adsunt; nam observare saepe licet, ubi pulmones fuere ulcerati, corpore reliquo sano existente, et ubi macies haud fuit notabilis, aegrum per multos annos superstitem vixisse, immo etiam sanum evasisse *. Sed, e contra, si febris hectica ingravescat, pulsu, auroram versus, quoad frequentiam aucto, si corpus multum tabescat, expectatio haud sit libera, ac quoad caetera malae indolis et foetida; si res sic se habent, respiratione simul permultum laesa, dolore lateris affecti saevo simul comitante, aut ex toto ac subito cessante, cum spiritu foetido, raucedine, sudoris magna profluentis copia, pedum oedemate, crinium decidentia, ac denique diarrhoea liquante, ab his colligere licet, exitium futurum brevi funestum.

Ali-

* Vid. Hoff. de affect. phthif. tom. 3. observ. 1.

Aliquando* etiam, ex causis morbum excitantibus, judicium formari possit, ut, si haemoptysi praecedente ortus fuit morbus, meliora sunt expectanda, quam si ex tuberculis oriatur; nam, si ulcera essent formata, propter repetitas haemoptoës; tamen, ut antedictum fuit, exitus esset fortunatus; nam, pure benigno existente, et libere foras ejecto, febris hectica non tam alte affurgit, ut evenit inflammationibus pulmonicis in suppurationem abeuntibus. Sed, si materies per longum esset intus retenta, et febris hectica gravis fiat, tunc phthisis tam dira, quam alia quaecunque, facta erit.

Sed omnium illa ex labe haereditaria et tuberculis orta periculosissima est.

METHODUS MEDENDI.

Ad hunc attingendum scopum, sequentes instituire indicationes volo.

I.

* Cullen's First Lines.

I. Circuitum sanguinis ita mutare, ut minor esset in pulmones, majorque ad superficiem, impetus; hoc efficitur regimine, venaefectione, purgantibus emeticis, vesicatoriis, ac fonticulis; sed de singulis postea.

II. Amovere causas excitantes.

III. Symptomata lenire. Primo, de

Regimine *, quod maximi in hoc affectu est momenti, praesertim sub morbi initium, quo tempore aër raris petendus, multumque exercitii capescendus; nam ex hoc fonte multa magnaue commoda profluere possunt. Hujus diversa genera laudata, ut, e. g. equitatio, vectio rhedalis, vel navigatio; prima phthisi incipienti aptior est, quia, morbo progrediente, ob debilitatem, vires nimium frangit, ac interdum etiam dolorem aegri auget; si quando permitenda, debet esse matutina, aëreque sub fereno, diuque utenda. Si convenit, iter suscipiendum est, utpote, propter objectorum

D

va-

* Nihil vero est quod corpus a vera phthisi immane reddere, vel incipienti magis possit occurrere, quam recta vivendi ratio. HOFFM. tom. 3. p. 193.

varietatem, animum aegrotum bene mulcens; sed frigus atque humiditas sunt evitanda angue pejus ac cane.

Navigatio omnibus aliis praestat, quotidianaque experientia laudes ejus clare demonstrat. Primo nauseam creat, etiam ad vomitum plerumque, hoc modo ventriculorum, primasque vias, evacuat; ad superficiem etiam determinatio fit, ac continuatur. Ob navis motum, muscoli ut serventur aequilibrium agunt, quod aequum circuitum venis ac arteriis auget. Mentis agitatio frequens, ut timor, spes, gaudium, &c. aliquod forsitan praestant. Verosimile est, aërem itidem marinum momenti esse cujusdam; nec opinor aliquem esse casum cui non convenit. Exempla quibus utilis evadit tam multa, tamque sunt nota, ut ea memorare a re esset alienum ac inutile. Multos casus videre licet libro perquam erudito a Doct. Gilchrist conscripto.

Nunc de diaeta aliquid dicendum, quae vegetabili ac lactea constare debet; illa ex farinaceis melius conflatur; hoc genus sunt

hor-

hordeum, oryza, falep, etiam radices, ac fructus horaei *; sed, si flatum generant, aut alvum nimis liquant, melius omituntur: Haec multum meritoque medicis, tam antiquis quam hodiernis, laudatur. Ea fuit Aretaei fiducia in ejus virtute, at afferere haud dubitarit, nullo alio remedio opus esse phthificis praeter lac. Et haec sunt Tralliani verba: “Novi quendam qui cum toto anno lac bibisset et comedisset, et ab vino obstinisset, ab haemoptysi et puris sputo liberatus fuit, ut nec postea in phthisin inciderat.” Hos imitare haud dedignati sunt hodierni; et Hoffmannus clar. diaetam ex lacte confectam multis cumulat laudibus †. Cuique generi lactis suus fautor. Asininum valde utile est, quantitate satis larga assumptum; minus

* Hoffman. casum narrat phthificos fragis folis curatae.

† Nec rectius nec melius datur praesidium, quam lactis cura decenter usurpata, qua ego per plures phthificos, in cymba Charontis quasi haerentes, tanatos, pristinaeque reditos valetudini novi. HOFFM. tom. 3. p. 289.

minus coagulabilis habet materiei, alvum fervat laxam, et urinam promovet. Caprinum magis constat; bovinum majorem praebet feri copiam, et plerisque convenit; sed humanum optimum est; quasi leve ventriculo insidens, Hoffmanno aliisque laudatur*. Sed sunt quibus haud ulla lactis species conveniet; hisce in casibus optime aqua diluitur, vel pauxillo addito saccharo, vel spirituoso liquore melius propinatur. Plerisque lac ebutyratum gratum est. Sed tamen haud cibus animalis nimis subito his ei affuetis abstrahendus; sed caro tenera et levis iis permittenda; hujusmodi sunt pulli, vel jusculum ex illis paratum, &c. Pisces quidam, praesertim testacei, etiam commodi sunt. Cavendum tamen aegro

* Humanum lac ad usum medicinum praec aliis videtur praestantissimum; HOFFM. tom. 3. p. 289.

Certe divini quid tam in humano quam asinino lacte latet, quod antehac nunquam credidissem nisi id sensibus comperissem. Vidi his meis oculis, quasi novos homines inde factos fuisse; nam legitimo ejus usu, habitum firmiorem, colorem nitidiorem, et vires robustiores, plurimi acquisiverunt. WEPFERUS in Epist. ad Verzascham. Vid. HOFF.

gro est, ne ventriculus ejus nimis assumpto opprimeretur. Aromata item, ac liquores spirituosi vel fermentati, sunt caute evitandi, nisi ubi mos postulat, et tunc etiam parca manu sibi indulgeat. Sâlem marinum, utpote corpus totum, et praecipue pulmones, irritantem, quam maxime evitet. Ab ira atque mentis commotionibus aliis se vacuum fervare oportet, et oblectamenta animo, quasi lenimen dolorum, quaerat laborans.

Aëre sicco ac temperato nihil phthifi laborantibus magis confert; quia favet perspirationi, ac serophulosi (cujus maxime temperamenti sunt phthifici) multum juvat; et hoc patet ex eo, quod, appropinquante aestate, morbus multum remittit. Jovem igitur petat serenum, qualis est ille partis Galliae meridiem spectantis, vel Italiae, ubi nec nebulae pluviales, nec aquilo impotens, infestant. Hisce in plagis aeger degens, haud coelum experietur mutabile, sed auram captabit amicam. Sic de regimine paucis prolatis, observare licet, plura ab eo
rite

rite celebrato commoda esse expectanda, quam ab aliis quibuslibet remediis.

Venaesectione—si haemoptoë, qua saepissime morbus hic comitatur, adhuc perstat, et signa diatheseos phlogisticae adsunt, tunc hoc remedio uti liceat; nam eo actio cordis et arteriarum, quantitate sanguinis in praesens imminuta, moderatur, et hoc modo vasa rupta sese contrahere possunt. Sed, quoniam, vena nimis frequenter secta, plethorae adauctae timor, alia sunt utenda remedia, postquam, semel bisve celebrata venaesectione, haemoptoë pene cessarit, potius quam medicamen repetere, quod forsitan periculosum evaderet. Cl. Pringle ac Monro tamen hoc medendi genus commendant; sed notandum est, quod his agendum erat cum robustis, et juvenili aetate florentibus, ex quibus detrahere sanguinem multo liberius, quam ex aliis, licet. Si quando hoc remedio uti datur, melius est satis largam emittere copiam uno et eodem tempore, quam partitis vicibus; quia hac methodo plethoram inducendi magis periculum.

periculum. Eam celebrare iterum haud nimis cito oportet; quia, ut ill. Gregory observare solitus erat, quod nequaquam, post ejus administrationem, statim levamen percepit aegrotus, sed forsan secunda vel tertia nocte post. Postremo, notandum est, ab venaesectione abstinendum esse in iis multum debilitatis, et morbo versus finem existente.

Catharticis. Haec sunt commoda sub morbi initium, ad tollendam plethoram, et sanguinis impetum a pulmonibus alio divertere. Quaedam ex salinis sunt quae vim habent pulmones quibusdam irritandi, e. g. sunt quibus nitrum, in aliquo modo assumptum, hoc viscus magnopere afficit; his igitur in casibus eo uti nec licet, nec oportet, et laxantia, ut ol. ricini, fenna, manna, sunt, in usum revocanda, ut etiam magnesia, quae aciditati, hoc morbo aliquando occurrenti, bene medetur. Ultimo morbi stadio, cathartica raro sunt utenda, propter vires aegri nunc nimis fractas diarrhoea vel sudoribus liquantibus.

Emeticis

Emeticis. Haec videantur noxia naturam symptomatum reputantibus; sed diurna et fausta experientia contrarium probat; nam, etsi plenis data dosibus incommoda evaderent; tamen eâ quae nauseam, haud vomitum, induceret adhibita, multa et praecleara auxilia ex iis devenient, etsi haemoptoe adsit, ad superficiem derivando, et etiam expectorantium officio funguntur; huic optime inservit proposito tart. emet.

Vesicatoriis. Haec etiam initio mali hujus saevissimi sunt utenda, ex systemate exhauriunt, plethoramque minuunt; dyspnoeam item gravem sublevant, viribus suis antispasmodicis ac evacuantibus. Sed remedia magis utilia, utpote aequabiliter ac diu humores haurientia, sunt.

Fonticuli, qui feliciter plethorae occurrunt, et sic phlogisticae praecavent diathesi, tuto continuantur, nisi aegrotus multum sit macie confectus, vel morbo est lento fractus. Horum favet administrationi observatio haecce, nempe hos scrophulosi affectos ulceribus, ex quibus copia humoris lar-

ga indies profluebat, raro phthifi esse aggressos; nam sic fluida aliquo modo ex partibus internis avertitur. Notatum praeterea fuit, minantis phthificis indicia glandula externe suppurata penitus disparuisse *; igitur, incipiente phthifi, naturam sequentes ducem, fonticulum vel setaceum inferere affecto latere enixe commendaremus; et hisce praefertim casibus, ubi, ex obstructis vel suppressis evacuationibus solitis, morbus fuit ortus.

Ad secundam nunc ventum est indicationem, nempe, causas amovere excitantes, si adsunt; sed singulatim hic loci omnes affectus, qui phthisin producere possint, haud in animo est recensere; solum observare, quod nil efficiet medicina nostra, nisi sint sublatae.

Tertia indicatio restat, nempe, symptomatis obviam ire, vel ea mitiora reddere; horum molestissima est tussis, et quae multum morbi saevitiam adauget, haec (ut supra

* Gilchrist on Sea Voyages.

pra notavimus) ex irritatione oritur, ac pulmonum nisu, materiam peccantem ejicere, propterea magis rationi congruum esset naturam huic scopo collimantem adjuvare emeticis, quae optime expectorationem promovent, et postea partes superiores defendere, ne acrimonia rei expectorandae eas irritando tussim provocaret. Hoc afficitur misturis mucilaginosi, ut sem. lini. rad. alth. gum. Arab, et hoc genus. Venaesectio etiam hoc in casu utilis aliquando invenitur, dyspnoeam tollendo; et, ut saepe accidit, expectorationem reddit faciliorem. Sed ad leniendam aegram ac difficilem tussim, nil valentius, nil opio praestantius. Tamen cautela opus est; nam initio morbi inflammatoriam diathesin augere possit, et, si nimis saepe, vel largiter propinatum, vires aegri dejecit, appetitum minuit, alvumque nimis astringit; sed modice assumptum, multum leniminis aegroto affert. Praesertim utile invenitur, ubi materies excreta cruda atque acris evadet, tussim, dolorem, et raucedinem, tracheam afficiendo, creat; hic perutile est

est minuendo secretionem hancce, et efficiendo, ne nimis cito eliminetur, sed intus aliquando morando fit blandior et mitior. Sed, si materies esset magis viscida, ab opio desistendum; quia dyspnoeam, et difficiliorrem efficeret expectorationem. Forma sub qua adhiberi potest, est laud. liquid. Pectoralia multum auctoribus laudantur; sed, si ullis utimur, parca administrari manu debent, quoniam nimis ventriculi vires minuunt, diarrhoeamque aliquando inducunt. Tussilago multum adversus scrophulam laudatur*, et quandoque feliciter fuit administrata; cum igitur suspicio oritur, morbum ab scrophula esse genitum, saltem ut periculum ejus faciamus convenit. Ad amovendam faucium siccitatem et expectorationem promovendam, vapor aquae tepidae inhauriatur.

Si haemoptoe supervenerit, et adhuc perstitit, eam curare licet subastringentibus, ut

acido

* Cullen's Materia Medica.

acido limonum, conf. roſar. et regimine antiphlogiſtico.

Febris hectica innotefcit ex pulſus frequentia, rubore genas ſuffundente, exacerbatione ejus certis temporibus, praecipue poſt cibum aſſumptum, et denique corporis macie: Abſorptioni puris, cor atque arterias irritanti, optime praecavetur diaeta lactea; et ſi nulla vel ſaltem mediocria apparent ſymptomata inflammatoria, forſan cortex utilis eſſet, vires aegroti reficiendo, ac ulcera in melius mutando. Sed, quoniam ſaepe reſpirationem afficit, haud adhibendus, donec inflammatoria ſigna fuerint levia, et tubercula in ulcera fuiſſent mutata.

Sitis et calor, febris hujus indicia, acidis atque fructibus horacis mitiganda ſunt.

Ad puris ſputa amovenda, vel potius ad ulcera curanda, remedia baſamica dicta quibuſdam commendata ſunt, ut in ulceribus externis. Sed haud conceptu facile eſt, quomodo, parva adhibita doſi, ac maſſae circumeunti admiſta et diſfuſa, per ea pulmones afficere poſſe, eodem modo ac exter-

ne vel directae ulceribus admota. Et praeterea experientia docet, ea vi sua qua gaudent stimulantia noxia esse; et idcirco raro nunc usurpantur; nuperrime equidem gummi myrrha commendatur; sed periculi adhuc de ea facienda restant. Dr. Duncan memorat, praelect. pract. semel bisve feliciter eam adhibere. Sed tamen aliis in casibus parvum aut nil effecisse; ad summum igitur hoc medicamentum praescribere, rebus desperatis, melius certe est quam aegrum suo tradere fato.

Anne chalybeata aliquando in auxilium vocari possunt?

Aquae minerales, etsi laudibus Hoffmanni offeruntur, praesertim lacte commistae, tamen haud videntur multum promittere; et tutius opinamur ab iis desistitur, saltem diathesi valente inflammatoria.

Ad fudores liquantes cohibendum elix. vit. cortex, ac lecto abstinentia valent; aegri etiam indusia sunt saepe mutanda, ne iterum in sanguinem recipiatur materies morbida jam foras ejecta.

Diarrhoea

Diarrhoea saepissime, versus morbi finem, tam magna profluit, ut etiam aegrotum e vita tollat; propterea juscula nutrientia propinari debent; et ad compescendum hunc fluxum immodicum, astringentia, ut acida, ter Japon. maxime conferunt; sed omnium huic scopo aptorum nil opio praestat.

Finita nunc dissertatione, tantum restat ut Professoribus, propter eorum praecepta utilissima, grates persolvam. Praecipue etiam Carolo Leslie, Armigero, apud Corcagienses medicinam et artem chirurgicam summa cum laude exercenti, obstringor; quo per quinquennium multa beneficia accepi, et cujus praxi et documentis magnum in chirurgia fructum, semper animo grato reminiscendum, hausisse lubenter agnosco,

F I N I S.